

IV

(Λοιπές πράξεις)

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΖΕΣ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑΣ ΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΕΖΕΣ

αριθ. 90/04/COL

της 23ης Απριλίου 2004

για τεσσαρακοστή έκτη τροποποίηση των διαδικαστικών και ουσιαστών κανόνων στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων με εισαγωγή νέου κεφαλαίου 24Γ: Η εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις στη δημόσια ραδιοτηλεόραση

Η ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΖΕΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ) ⁽¹⁾, και ιδίως τα άρθρα 61 έως 63 και το πρωτόκολλο 26,

τη συμφωνία μεταξύ των κρατών μελών της ΕΖΕΣ για τη σύσταση μιας Εποπτεύουσας Αρχής και ενός Δικαστηρίου ⁽²⁾, και ιδίως το άρθρο 24, το άρθρο 5 παράγραφος 2 στοιχείο β) και το άρθρο 1 του πρωτοκόλλου 3 αυτής,

ΕΚΤΙΜΩΝΤΑΣ ΟΤΙ βάσει του άρθρου 24 της συμφωνίας περί Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου, η Εποπτεύουσα Αρχή της ΕΖΕΣ θέτει σε ισχύ τις διατάξεις της συμφωνίας για τον ΕΟΧ σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις,

ΕΚΤΙΜΩΝΤΑΣ ΟΤΙ βάσει του άρθρου 5 παράγραφος 2 στοιχείο β) της συμφωνίας περί Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου, η Εποπτεύουσα Αρχή της ΕΖΕΣ εκδίδει ανακοινώσεις ή κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με ζητήματα που αντιμετωπίζονται στο πλαίσιο της συμφωνίας για τον ΕΟΧ, εφόσον κάτι τέτοιο προβλέπεται ρητώς από τη συμφωνία ή τη συμφωνία περί Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου ή εφόσον κρίνεται απαραίτητο από την Εποπτεύουσα Αρχή της ΕΖΕΣ,

ΥΠΕΝΘΥΜΙΖΟΝΤΑΣ τους διαδικαστικούς και ουσιαστικούς κανόνες στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων ⁽³⁾ που εγκρίθηκαν στις 19 Ιανουαρίου 1994 από την Εποπτεύουσα Αρχή της ΕΖΕΣ ⁽⁴⁾,

⁽¹⁾ Εφεξής συμφωνία για τον ΕΟΧ.

⁽²⁾ Εφεξής συμφωνία περί Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου.

⁽³⁾ Στο εξής καλούμενες κατευθυντήριες γραμμές κρατικών ενισχύσεων.

⁽⁴⁾ Οι κανόνες αυτοί δημοσιεύθηκαν αρχικά στην ΕΕ L 231 της 3.9.1994, και στο συμπλήρωμα για τον ΕΟΧ αριθ. 32 την ίδια ημερομηνία, η οποία τροποποιήθηκε με την απόφαση αριθ. 62/4/COL της 31ης Μαρτίου 2004 (δεν έχει δημοσιευτεί ακόμη).

ΕΚΤΙΜΩΝΤΑΣ ΟΤΙ στις 17 Οκτωβρίου 2001, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε νέα ανακοίνωση όπου θεσπίζονται οι αρχές σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις στη δημόσια ραδιοτηλεόραση ⁽⁵⁾,

ΕΚΤΙΜΩΝΤΑΣ ΟΤΙ η εν λόγω ανακοίνωση αφορά και τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο,

ΕΚΤΙΜΩΝΤΑΣ ΟΤΙ πρέπει να διασφαλιστεί η ομοιογενής εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις του ΕΟΧ σε ολόκληρο τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο,

ΕΚΤΙΜΩΝΤΑΣ ΟΤΙ σύμφωνα με το σημείο II υπό τον τίτλο «ΓΕΝΙΚΑ» στο τέλος του παραρτήματος XV της συμφωνίας για τον ΕΟΧ, η Εποπτεύουσα Αρχή της ΕΖΕΣ πρόκειται να εγκρίνει, μετά από διαβούλευση με την Επιτροπή, πράξεις οι οποίες αντιστοιχούν σε αυτές που εγκρίνονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή,

ΜΕΤΑ από διαβούλευση με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή,

ΥΠΕΝΘΥΜΙΖΟΝΤΑΣ ότι η Εποπτεύουσα Αρχή της ΕΖΕΣ έχει διαβουλευτεί με τα κράτη μέλη σε πολυμερή σύσκεψη επί του θέματος,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

1. Οι κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις τροποποιούνται με την εισαγωγή ενός νέου κεφαλαίου 24Γ, «εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις στη δημόσια ραδιοτηλεόραση». Το νέο κεφάλαιο περιλαμβάνεται στο παράρτημα I της παρούσας απόφασης.

⁽⁵⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις στη δημόσια ραδιοτηλεόραση, ΕΕ C 320 της 15.11.2001, σ. 5.

2. Τα κράτη μέλη της ΕΖΕΣ ενημερώνονται μέσω επιστολής στην οποία περιλαμβάνεται αντίγραφο της παρούσας απόφασης και του παραρτήματός της.
3. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενημερώνεται, σύμφωνα με το στοιχείο δ) του πρωτοκόλλου 27 της συμφωνίας ΕΖΕΣ, μέσω αντιγράφου της παρούσας απόφασης, περιλαμβανομένου του παραρτήματος.
4. Η απόφαση, περιλαμβανομένου του παραρτήματος Ι, δημοσιεύεται στο τμήμα για τον ΕΟΧ καθώς και στο συμπλήρωμα για τον ΕΟΧ της *Επίσημης Εφημερίδας της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.
5. Το κείμενο της παρούσας απόφασης στην αγγλική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό.

Βρυξέλλες, 23 Απριλίου 2004.

Για την Εποπεύουσα Αρχή της ΕΖΕΣ

Hannes HAFSTEIN

Πρόεδρος

Einar M. BULL

Μέλος του Κολεγίου

—

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

24Γ. Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΙΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΩΝ ΜΕΤΑΔΟΣΕΩΝ ⁽¹⁾**24Γ.1. Εισαγωγή**

- Κατά τις δύο τελευταίες δεκαετίες παρατηρήθηκαν σημαντικές αλλαγές στον ραδιοηλεκτρονικό τομέα. Η κατάργηση των μονοπωλίων, η εμφάνιση νέων φορέων και η ταχύτητα των τεχνολογικών επιτευγμάτων μετέβαλαν ουσιαστικά το ανταγωνιστικό πλαίσιο. Η ραδιοηλεκτρονική μετάδοση αποτελούσε παραδοσιακά δραστηριότητα με περιορισμένη πρόσβαση. Από το ξεκίνημά της, η δραστηριότητα αυτή ασκείτο κυρίως από δημόσιες επιχειρήσεις με μονοπωλιακό καθεστώς, λόγω, κυρίως, του περιορισμένου αριθμού διαθέσιμων ραδιοηλεκτρονικών συχνοτήτων και των σημαντικών εμποδίων για την είσοδο στον τομέα.
- Τη δεκαετία του 1970, ωστόσο, οι οικονομικές και τεχνικές εξελίξεις έδωσαν ολόένα και περισσότερο τη δυνατότητα στα κράτη μέλη της ΕΖΕΣ να ανοίξουν την αγορά στον ανταγωνισμό. Οι καταναλωτές μπόρεσαν να επωφεληθούν από περισσότερες επιλογές, και, ειδικότερα, μεγαλύτερο αριθμό σταθμών και νέες υπηρεσίες που αφενός ενθάρρυναν την εμφάνιση και την ανάπτυξη σημαντικών ευρωπαϊκών φορέων και την τελειοποίηση νέων τεχνικών και, αφετέρου, ενίσχυσαν την πολυφωνία στον τομέα. Ανοίγοντας την αγορά στον ανταγωνισμό, τα κράτη μέλη της ΕΖΕΣ θεώρησαν ότι πρέπει να διατηρηθεί η δημόσια ραδιοηλεκτρονική προκειμένου να διασφαλίζεται η κάλυψη ορισμένων περιοχών και αναγκών, κάτι που δεν θα έκαναν απαραίτητα οι ιδιωτικοί φορείς στον επιθυμητό βαθμό.
- Ο αυξημένος αυτός ανταγωνισμός, καθώς και η παρουσία φορέων που χρηματοδοτούνται από το κράτος, δημιούργησαν αυξανόμενο προβληματισμό σε σχέση με την ίση μεταχείριση, προβληματισμό που μεταφέρθηκε από τους ιδιωτικούς φορείς στην Αρχή. Οι καταγγελίες αφορούν εικαζόμενες παραβάσεις του άρθρου 61 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ σε συνδυασμό με τα συστήματα δημόσιας χρηματοδότησης των δημοσίων ραδιοηλεκτρονικών οργανισμών.
- Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές περιλαμβάνουν τις βασικές αρχές που θα πρέπει να ακολουθήσει η Αρχή στην εφαρμογή των άρθρων 61 και 59 παράγραφος 2 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ σχετικά με τη δημόσια χρηματοδότηση των ραδιοηλεκτρονικών υπηρεσιών. Η τήρηση των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών θα καταστήσει την πολιτική της Αρχής στον συγκεκριμένο τομέα όσο το δυνατόν πιο διαφανή.

24Γ.2. Ρόλος των δημοσίων ραδιοηλεκτρονικών οργανισμών

- Όπως διευκρινίζεται στο ψήφισμα της 1ης Ιανουαρίου 1999 του Συμβουλίου της ΕΕ και των εκπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών της ΕΕ σχετικά με τους δημόσιους ραδιοηλεκτρονικούς οργανισμούς (εφεξής «Ψήφισμα για τη δημόσια ραδιοηλεκτρονική» ⁽²⁾), «δεδομένου του πολιτιστικού, κοινωνικού και δημοκρατικού ρόλου της στην εξυπηρέτηση του κοινού οφέλους, η δημόσια ραδιοηλεκτρονική αποτελεί παράγοντα ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση της δημοκρατίας, της πολυφωνίας, της κοινωνικής συνοχής και της πολιτιστικής και γλωσσικής ποικιλομορφίας».
- Η δημόσια ραδιοηλεκτρονική, μολονότι έχει αναμφισβήτητο οικονομικό χαρακτήρα, δεν μπορεί να συγκριθεί με τις δημόσιες υπηρεσίες άλλων οικονομικών τομέων. Δεν υπάρχει άλλη υπηρεσία που να καλύπτει ταυτόχρονα τόσο μεγάλο τμήμα του πληθυσμού, να του παρέχει παρόμοια πληθώρα πληροφοριών και μέσω αυτών να πολλαπλασιάζει και επηρεάζει τις προσωπικές απόψεις και την κοινή γνώμη.
- Η δημόσια ραδιοηλεκτρονική οφείλει να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο για την προώθηση των πολιτιστικών ιδιαιτεροτήτων του πληθυσμού κάθε κράτους, παρέχοντας εκπαιδευτικά προγράμματα, αντικειμενική ενημέρωση της κοινής γνώμης, εχέγγυα για την πολυφωνία καθώς και κατά δημοκρατικό τρόπο και δωρεάν ψυχαγωγία ποιότητας ⁽³⁾.
- Επιπλέον, η ραδιοηλεκτρονική αντιμετωπίζεται γενικά ως ιδιαίτερα αξιόπιστη πηγή πληροφοριών και αντιπροσωπεύει, για ένα μη αμελητέο τμήμα του πληθυσμού, την κύρια πηγή ενημέρωσης. Με τον τρόπο αυτό εμπλουτίζει το δημόσιο διάλογο, ενδεχομένως, διασφαλίζει ένα ισότιμο βαθμό συμμετοχής όλων των πολιτών στη δημόσια ζωή.
- Ο ρόλος της δημόσιας υπηρεσίας ⁽⁴⁾ αναγνωρίζεται γενικά από τη συμφωνία για τον ΕΟΧ. Τη βασική σχετική διάταξη αποτελεί το άρθρο 59 παράγραφος 2 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ, το οποίο έχει ως εξής: «Οι επιχειρήσεις που είναι επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος ή που έχουν χαρακτήρα δημοσιονομικού μονοπωλίου υπόκεινται στους κανόνες της παρούσας συμφωνίας, ιδίως στους κανόνες ανταγωνισμού, κατά το μέτρο που η εφαρμογή των κανόνων αυτών δεν εμποδίζει νομικά ή πραγματικά την εκπλήρωση της ιδιαίτερης αποστολής που τους έχει ανατεθεί. Η ανάπτυξη των συναλλαγών δεν πρέπει να επηρεάζεται σε βαθμό ο οποίος θα αντέκειτο προς το συμφέρον των συμβαλλόμενων μερών».

⁽¹⁾ Το παρόν κεφάλαιο βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στην ανακοίνωση της Επιτροπής για την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις στους δημόσιους ραδιοηλεκτρονικούς οργανισμούς, ΕΕ C 320 της 15.11.2001, σ. 5.

⁽²⁾ ΕΕ C 30 της 5.2.1999, σ. 1, ενσωματωθείσα στη συμφωνία για τον ΕΟΧ, στο παράρτημα X σημείο 4, ως πράξη την οποία λαμβάνουν υπόψη τους τα συμβαλλόμενα μέρη, βάσει της απόφασης αριθ. 118/1999, ΕΕ L 325 της 21.12.2000, σ. 33 και συμπλήρωμα για τον ΕΟΧ αριθ. 60, 21.12.2000, σ. 423 (Ισπανικά) και σ. 424 (Νορβηγικά), έναρξη ισχύος 1.10.1999.

⁽³⁾ «Η ψηφιακή εποχή της ευρωπαϊκής οπτικοακουστικής πολιτικής». Έκθεση της ομάδας υψηλού επιπέδου της ΕΚ για τη ραδιοηλεκτρονική πολιτική», 1998.

⁽⁴⁾ Για λόγους των παρούσων κατευθυντήριων γραμμών, ο όρος «δημόσια υπηρεσία» αντιστοιχεί στον όρο «υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος» που χρησιμοποιείται στο άρθρο 59 παράγραφος 2 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ.

6. Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων αναγνώρισε σε δύο υποθέσεις ότι η εκπομπή τηλεοπτικών υπηρεσιών μπορεί να θεωρηθεί ως «υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος» βάσει του άρθρου 86 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΚ ⁽⁵⁾. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο τόνισε ότι οι εν λόγω υπηρεσίες υπόκεινται στις διατάξεις περί ανταγωνισμού, εκτός εάν αποδειχθεί ότι οι εν λόγω κανόνες θα ήταν ασύμβατοι με την επιτέλεση των καθηκόντων τους ⁽⁶⁾.
7. Το ψήφισμα για τη δημόσια ραδιοτηλεόραση, λαμβάνοντας υπόψη τον χαρακτήρα του τομέα ραδιοτηλεοπτικών μέσων, ανέφερε τις αρχές και τους όρους σύμφωνα με τους οποίους οι διατάξεις της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας θα πρέπει να εφαρμόζονται στον εν λόγω τομέα:

«Οι διατάξεις της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας ισχύουν υπό την επιφύλαξη της αρμοδιότητας των κρατών μελών να μεριμνούν για τη χρηματοδότηση της δημόσιας ραδιοτηλεοπτικής υπηρεσίας εφόσον η χρηματοδότηση αυτή παρέχεται σε ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς για την εκπλήρωση του στόχου της δημόσιας υπηρεσίας, έτσι όπως την έχει θεσμοθετήσει, οριοθετήσει και οργανώσει κάθε κράτος μέλος και εφόσον η χρηματοδότηση αυτή δεν επηρεάζει τις συνθήκες του εμπορίου και τον ανταγωνισμό εντός της Κοινότητας σε βαθμό αντίβιαντα προς το κοινό συμφέρον, ενώ λαμβάνεται υπόψη η πραγματοποίηση του στόχου που εξυπηρετεί αυτή η δημόσια υπηρεσία».

Δεδομένου ότι το ψήφισμα έχει ενσωματωθεί στη συμφωνία για τον ΕΟΧ ως πράξη την οποία λαμβάνουν υπόψη τα συμβαλλόμενα μέρη ⁽⁷⁾, παρόμοιες βασικές αρχές με τις προαναφερθείσες θα ισχύουν στον ΕΟΧ.

8. Το ψήφισμα για τη δημόσια ραδιοτηλεόραση επαναβεβαίωσε περαιτέρω τη σημασία αυτής για την κοινωνική, δημοκρατική και πολιτιστική ζωή. «η εκτεταμένη πρόσβαση του κοινού, χωρίς διακρίσεις και επί τη βάση ίσης μεταχείρισης, σε διάφορους σταθμούς και διάφορες υπηρεσίες αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση προκειμένου να ικανοποιηθεί η ιδιαίτερη υποχρέωση δημόσιας υπηρεσίας της ραδιοτηλεόρασης». Επιπλέον, η δημόσια ραδιοτηλεόραση πρέπει «να επωφεληθεί από την τεχνολογική πρόοδο», να μεταφέρει «στο κοινό τα πλεονεκτήματα από τις νέες οπτικοακουστικές υπηρεσίες και τις υπηρεσίες πληροφόρησης και τις νέες τεχνολογίες» και να αναλάβει «την ανάπτυξη και τη διαφοροποίηση δραστηριοτήτων στην ψηφιακή εποχή». Τέλος, «η δημόσια ραδιοτηλεόραση πρέπει να είναι σε θέση να συνεχίσει να προτείνει ένα ευρύ φάσμα προγραμμάτων σύμφωνα με την αποστολή της όπως καθορίζεται από τα κράτη μέλη, ώστε να απευθύνεται στο σύνολο της κοινωνίας. Στο πλαίσιο αυτό, είναι θεμιτό η δημόσια ραδιοτηλεόραση να προσπαθεί να απευθύνεται σε ευρύ κοινό».
9. Δεδομένων των χαρακτηριστικών του ραδιοτηλεοπτικού τομέα, μια δημόσια υπηρεσία που θα καλύπτει «ένα ευρύ φάσμα προγραμμάτων, σύμφωνα με την αποστολή της» μπορεί, όπως διαπιστώνεται στο ψήφισμα για τη δημόσια ραδιοτηλεόραση, καταρχήν να θεωρηθεί θεμιτή, επειδή στοχεύει σε ένα ισορροπημένο και διαφοροποιημένο προγραμματισμό κατάλληλο ώστε οι δημόσιοι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς να διατηρήσουν ένα ποσοστό τηλεθέασης, και να διασφαλίσουν την πραγματοποίηση της αποστολής τους, δηλαδή να ικανοποιήσουν τις δημοκρατικές, κοινωνικές και πολιτιστικές ανάγκες της κοινωνίας και να διασφαλίσουν την πολυφωνία.
10. Να σημειωθεί ότι οι εμπορικοί ραδιοτηλεοπτικοί φορείς, ορισμένοι από τους οποίους υπόκεινται στην υποχρέωση παροχής δημόσιας υπηρεσίας διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο ως προς την εκπλήρωση των στόχων του ψηφισματος, στο μέτρο που συμβάλλουν στη διασφάλιση της πολυφωνίας, εμπλουτίζουν τις πολιτιστικές και πολιτικές συζητήσεις και διευρύνουν τις επιλογές των προγραμμάτων.

24Γ.3. Το νομικό πλαίσιο

1. Η εφαρμογή στη δημόσια ραδιοτηλεόραση των κανόνων σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις συνεπάγεται ότι πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ένας μεγάλος αριθμός διαφορετικών στοιχείων. Στη συμφωνία για τον ΕΟΧ περιλαμβάνεται το άρθρο 61 σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις καθώς και το άρθρο 59 παράγραφος 2 σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων της συμφωνίας για τον ΕΟΧ και ειδικότερα των κανόνων ανταγωνισμού για τις υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος. Το πρωτόκολλο 3 της συμφωνίας περί Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου θεσπίζει τους διαδικαστικούς κανόνες σε περιπτώσεις κρατικών ενισχύσεων.
2. Για τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, η συνθήκη του Άμστερνταμ εισήγαγε ένα άρθρο (άρθρο 16 της συνθήκης ΕΚ) ειδικά για τις υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος και ένα ερμηνευτικό πρωτόκολλο για το σύστημα δημοσίας ραδιοτηλεόρασης. Η συνθήκη του Μάαστριχτ είχε ήδη εισαγάγει ένα άρθρο που καθορίζει τον ρόλο της Κοινότητας στον τομέα του πολιτισμού (άρθρο 151 της συνθήκης ΕΚ) και μια ρήτρα για το ενδεχόμενο του συμβιβασμού των κρατικών ενισχύσεων που αποβλέπει στην πρόωθηση του πολιτισμού (άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο δ) της συνθήκης ΕΚ). Η συμφωνία για τον ΕΟΧ δεν περιλαμβάνει «παρέκκλιση πολιτιστικού χαρακτήρα» παρόμοια με αυτήν του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο Δ της συνθήκης ΕΚ, εντούτοις, αυτό δεν σημαίνει ότι αποκλείεται η εφαρμογή παρέκκλισης πολιτιστικού χαρακτήρα για παρόμοια μέτρα. Όπως έγινε αποδεκτό από την Εποπτεύουσα Αρχή σε προηγούμενες υποθέσεις, παρόμοια μέτρα υποστηρίξεις ενδέχεται να εγκρίνονται για πολιτιστικούς λόγους βάσει του άρθρου 61 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συμφωνίας για τον ΕΟΧ ⁽⁸⁾.

⁽⁵⁾ Το άρθρο 86 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΚ αντιστοιχεί στο άρθρο 59 παράγραφος 2 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ.

⁽⁶⁾ Υπόθεση T-69/89 *Radio Telefis Eireann* κατά *Επιτροπής* [1991] συλλογή II 485, αιτιολογική σκέψη 82. Υπόθεση 155/73 *Giuseppe Sacchi* [1974] Συλλογή 409, αιτιολογική σκέψη 15.

⁽⁷⁾ Βλέπε υποσημείωση 2.

⁽⁸⁾ Απόφαση της Εποπτεύουσας Αρχής της ΕΖΕΣ 32/02/COL της 20.2.2002 σχετικά με την παραγωγή ταινιών και τις συναφείς με αυτές δραστηριότητες στη Νορβηγία. Για περισσότερες πληροφορίες, ανατρέξτε στο τμήμα 24.C. 5 (2) των παρουσιών κατευθυντήριων γραμμών.

3. Η οδηγία 89/552/ΕΟΚ της 3ης Οκτωβρίου 1989 για το συντονισμό ορισμένων νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την άσκηση τηλεοπτικών δραστηριοτήτων ⁽⁹⁾ όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 97/36/ΕΚ ⁽¹⁰⁾, ενσωματώθηκε στο παράρτημα Χ της συμφωνίας για τον ΕΟΧ ⁽¹¹⁾. Η οδηγία 80/723/ΕΟΚ της 25ης Ιουνίου 1980 σχετικά με τη διαφάνεια των οικονομικών σχέσεων μεταξύ των κρατών μελών και των δημοσίων επιχειρήσεων καθώς και για τη διαφάνεια στο εσωτερικό ορισμένων επιχειρήσεων ⁽¹²⁾, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2000/52/ΕΚ ⁽¹³⁾ της 26ης Ιουλίου 2000, ενσωματώθηκε στο νομικό πλαίσιο της συμφωνίας για τον ΕΟΧ από την απόφαση της Μεικτής Επιτροπής του ΕΟΧ αριθ. 6/2001 ⁽¹⁴⁾. Οι εν λόγω κανόνες υπόκεινται σε ερμηνεία από το δικαστήριο της ΕΖΕΣ στο πλαίσιο του «πυλώνα ΕΖΕΣ» και από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο και το ευρωπαϊκό Πρωτοδικείο στο πλαίσιο του «κοινοτικού πυλώνα». Η Εποπτεύουσα Αρχή έχει επίσης εγκρίνει αρκετές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις οι οποίες αντιστοιχούν σε παρόμοιες ανακοινώσεις της Επιτροπής της ΕΚ.

24Γ.4. Εφαρμογή του άρθρου 61 παράγραφος 1 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ

24Γ.4.1. Χαρακτήρας κρατικής ενίσχυσης της χρηματοδότησης των δημόσιων ραδιοτηλεοπτικών τομέων

1. Το άρθρο 61 παράγραφος 1 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ αναφέρει: «Ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη μέλη της ΕΚ, κράτη μέλη της ΕΖΕΣ ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της εμπορικής μεταχείρισης ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την παρούσα συμφωνία, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ των συμβαλλομένων μερών συναλλαγές, εκτός εάν η παρούσα συμφωνία ορίζει αλλιώς».
2. Μόνο το αποτέλεσμα, και όχι το αντικείμενο της δημόσιας παρέμβασης είναι καθοριστικό προκειμένου να κριθεί ο χαρακτήρας της ως κρατικής ενίσχυσης δυνάμει του άρθρου 61 παράγραφος 1 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ. Η χρηματοδότηση δημόσιων ραδιοτηλεοπτικών φορέων θεωρείται συνήθως κρατική ενίσχυση, εφόσον πληροί τα παραπάνω κριτήρια. Συνήθως, οι οργανισμοί αυτοί χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό του κράτους ή από εισφορά που επιβάλλεται στους κατόχους τηλεοπτικών συσκευών. Σε ορισμένες περιπτώσεις, το κράτος συνεισφέρει κεφάλαια ή παραγράφει χρέη δημόσιων ραδιοτηλεοπτικών φορέων. Τα χρηματοδοτικά μέτρα αυτού του είδους απορρέουν συνήθως από τις δημόσιες αρχές και συνεπάγονται τη μεταφορά κρατικών πόρων. Επιπλέον, και στον βαθμό που τα μέσα αυτά δεν πληρούν το κριτήριο του επενδυτή σε οικονομία αγοράς σύμφωνα με το κεφάλαιο 19 των κατευθυντήριων γραμμών της Αρχής για τις κρατικές ενισχύσεις σχετικά με τις δημόσιες θυγατρικές εταιρείες και το κεφάλαιο 20 σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων για τις κρατικές ενισχύσεις στις δημόσιες επιχειρήσεις του μεταποιητικού τομέα ⁽¹⁵⁾, στις περισσότερες περιπτώσεις ευνοούν ορισμένους μόνο ραδιοτηλεοπτικούς φορείς και, συνεπώς, νοθεύουν τον ανταγωνισμό. Φυσικά, η ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης θα εξετάζεται κατά περίπτωση και ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της χρηματοδότησης ⁽¹⁶⁾.
3. Όπως απεφάνθη το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο: «Όταν μια κρατική ενίσχυση ή ενίσχυση μέσω κρατικών πόρων ενισχύει τη θέση μιας επιχείρησης σε σχέση με άλλες ανταγωνίστριες επιχειρήσεις στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές, θεωρείται ότι οι επιχειρήσεις αυτές επηρεάζονται από την ενίσχυση» ⁽¹⁷⁾. Γενικά, η χρηματοδότηση δημόσιων ραδιοτηλεοπτικών τομέων από το κράτος μπορεί να θεωρηθεί ότι επηρεάζει τις συναλλαγές μεταξύ των συμβαλλομένων μερών. Αυτό ισχύει προφανώς στην περίπτωση αγοράς και πώλησης δικαιωμάτων μετάδοσης, που συχνά πραγματοποιούνται σε διεθνές επίπεδο. Επίσης η διαφήμιση, στην περίπτωση των δημόσιων ραδιοτηλεοπτικών φορέων στους οποίους επιτρέπεται να πωλούν διαφημιστικό χώρο, έχει διασυνοριακές επιπτώσεις, ιδιαίτερα στις ομοιογενείς γλωσσικές ζώνες που εκτείνονται και στις δύο πλευρές των εθνικών συνόρων. Επιπλέον, η μετοχική σύνθεση των εμπορικών ραδιοτηλεοπτικών φορέων μπορεί να επεκτείνεται σε περισσότερα του ενός κράτη μέλη του ΕΟΧ.
4. Σύμφωνα με τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου ⁽¹⁸⁾, οι δημόσιοι πόροι που μεταφέρονται σε συγκεκριμένη επιχείρηση γενικά πρέπει να θεωρούνται κρατικές ενισχύσεις (εφόσον πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ). Εντούτοις, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο στην υπόθεση Altmark Trans GmbH ⁽¹⁹⁾ (εφεξής «Απόφαση Altmark») αποφάσισε ότι «στον βαθμό που μια κρατική παρέμβαση πρέπει να θεωρηθεί ως αντιστάθμιση αποτελούσα την αντιπαροχή έναντι παρεχομένων εκ μέρους των δικαιούχων επιχειρήσεων υπηρεσιών προς εκπλήρωση υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας, έτσι ώστε οι επιχειρήσεις αυτές να μην επωφελούνται στην πραγματικότητα από ένα οικονομικό πλεονέκτημα, με αποτέλεσμα να μην περιέρχονται λόγω της ως άνω παρεμβάσεως οι επιχειρήσεις αυτές σε ευνοϊκότερη θέση ως προς τον ανταγωνισμό σε σχέση με τις επιχειρήσεις που τις ανταγωνίζονται, η παρέμβαση αυτή δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 92 παράγραφος 1 [τόρα άρθρο 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ]».

⁽⁹⁾ ΕΕ L 298 της 17.10.1989, σ. 23.

⁽¹⁰⁾ ΕΕ L 202 της 30.7.1997, σ. 60.

⁽¹¹⁾ Απόφαση μεικτής επιτροπής αριθ. 82/19999, ΕΕ L 296 της 23.11.2000, σ. 39 και συμπλήρωμα ΕΟΧ αριθ. 54, 23.11.2000, σ. 99 (Ισλανδικά) και Del. 2, σ. 69 (Νορβηγικά) e.i.f. 1.7.2000.

⁽¹²⁾ ΕΕ L 195 της 29.7.1980, σ. 35, ενσωματωθείσα στη συμφωνία για τον ΕΟΧ, στο παράρτημα XV αυτής.

⁽¹³⁾ ΕΕ L 193 της 29.7.2000, σ. 75.

⁽¹⁴⁾ ΕΕ L 66 της 8.3.2001, σ. 48 και συμπλήρωμα για τον ΕΟΧ αριθ. 12, 8.3.2001, σ. 6, e.i.f. 1.6.2002.

⁽¹⁵⁾ Το κεφάλαιο 19 των κατευθυντήριων γραμμών της αρχής για τις κρατικές ενισχύσεις βασίζεται στο δελτίο ΕΚ 9-1984 σχετικά με την εφαρμογή των [πρώην] άρθρων 92 και 93 της συνθήκης ΕΟΚ στις δημόσιες θυγατρικές εταιρείες. Το κεφάλαιο 20 αντιστοιχεί στην ανακοίνωση της επιτροπής προς τα κράτη μέλη σχετικά με την εφαρμογή των [πρώην] άρθρων 92 και 93 της συνθήκης ΕΚ (τόρα άρθρο 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ) και στο άρθρο 5 της οδηγίας της Επιτροπής 80/723/ΕΟΚ προς τις δημόσιες επιχειρήσεις του μεταποιητικού τομέα, ΕΕ C 307 της 13.11.1993, σ. 3.

⁽¹⁶⁾ Βλέπε αποφάσεις της Επιτροπής ΕΚ ΝΝ 88/98 «Χρηματοδότηση ειδησεογραφικού σταθμού 24ώρου λειτουργίας χωρίς διαφημίσεις, με τέλος αδειοδότησης από το BBC», ΕΕ C 78 της 18.3.2000, σ. 6 και ενίσχυση ΝΝ 70/98, «Κρατική ενίσχυση στους κρατικούς τηλεοπτικούς σταθμούς» «Kinderkanal και Phoenix», ΕΕ C 238 της 21.8.1999, σ. 3.

⁽¹⁷⁾ Υπόθεσις 730/79 Philip Morris Holland κατά Επιτροπής [1980] Συλλογή I-2671, αιτιολογική σκέψη 11, C-303/88 Ιταλίας κατά Επιτροπής [1991] Συλλογή I-1433, αιτιολογική σκέψη 27, C-156/98 Γερμανία κατά Επιτροπής [2000] Συλλογή I-6857, αιτιολογική σκέψη 33.

⁽¹⁸⁾ Υπόθεσις T-106/95 FFSA και λοιποί κατά Επιτροπής [1997] Συλλογή II-229, T-46/97 SIC κατά Επιτροπής [2000] Συλλογή II-2125 και C-332/98 Γαλλία κατά Επιτροπής [2000] Συλλογή I-4833.

⁽¹⁹⁾ Υπόθεση C-280/00 Altmark Trans GmbH, Regierungspräsidium Magdeburg κατά Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH [2003] Συλλογή I-7747, αιτιολογική σκέψη 89 και επόμενες.

5. Εντούτοις, σύμφωνα με την απόφαση Altmark του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, για να μην πρέπει να χαρακτηριστεί ως κρατική ενίσχυση μια τέτοια αντιστάθμιση, πρέπει να πληρούνται οι παρακάτω τέσσερις προϋποθέσεις:
- πρώτον, η δικαιούχος επιχείρηση πρέπει να είναι πράγματι επιφορτισμένη με την εκπλήρωση υποχρέωσης παροχής δημόσιας υπηρεσίας, ενώ η υποχρέωση αυτή πρέπει να είναι σαφώς καθορισμένη,
 - δεύτερον, οι βασικές παράμετροι βάσει των οποίων υπολογίζεται η αντιστάθμιση πρέπει να έχουν προσδιοριστεί προηγουμένως αντικειμενικά και με διαφάνεια, με σκοπό να αποφευχθεί το ενδεχόμενο να περιλαμβάνει η αντιστάθμιση αυτή ένα οικονομικό πλεονέκτημα ικανό να ευνοήσει τη δικαιούχο επιχείρηση έναντι των ανταγωνιστριών της,
 - τρίτον, η αντιστάθμιση δεν μπορεί να υπερβαίνει το μέτρο του αναγκαίου για την κάλυψη του συνόλου ή μέρους των δαπανών που πραγματοποιούνται για την εκπλήρωση υποχρέωσης παροχής δημόσιας υπηρεσίας, λαμβανομένων υπόψη των σχετικών εσόδων και ενός ευλόγου κέρδους για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων αυτών,
 - τέταρτον, όταν η επιλογή της επιχειρήσεως στην οποία πρόκειται να ανατεθεί η εκπλήρωση υποχρέωσης παροχής δημόσιας υπηρεσίας σε συγκεκριμένη περίπτωση δεν πραγματοποιείται στο πλαίσιο διαδικασίας συνάψεως δημοσίας συμβάσεως, παρέχοντας τη δυνατότητα επιλογής του υποψηφίου που είναι σε θέση να παράσχει τις σχετικές υπηρεσίες με το μικρότερο, για το κοινωνικό σύνολο κόστος, το επίπεδο της απαραίτητης αντισταθμίσεως πρέπει να καθορίζεται βάσει αναλύσεως των δαπανών στις οποίες θα προέβαινε μια μέση επιχείρηση, με χρηστή διαχείριση και κατάλληλα εξοπλισμένη με μεταφορικά μέσα προς ικανοποίηση των απαιτήσεων σχετικά με την παροχή δημόσιας υπηρεσίας προκειμένου να εκπληρώσει τις ως άνω υποχρεώσεις, λαμβάνοντας υπόψη τα σχετικά έσοδα και ένα εύλογο κέρδος από την εκπλήρωση των υποχρεώσεων αυτών».

6. Η Αρχή θα λαμβάνει υπόψη της την προαναφερθείσα ερμηνεία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, κατά την αξιολόγηση πληρωμών αποζημιώσεων δημόσιων φορέων βάσει του άρθρου 61 παράγραφος 1 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ. Η κρατική υποστήριξη που πληροί τα προαναφερθέντα κριτήρια δεν συνιστά, ως εκ τούτου, κρατική ενίσχυση με την έννοια του άρθρου 61 παράγραφος 1 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ και δεν είναι απαραίτητη η κοινοποίησή της στην Αρχή.

24Γ.4.2. Χαρακτήρας της ενίσχυσης: υφιστάμενες και νέες ενισχύσεις

1. Τα καθεστώτα χρηματοδότησης που ισχύουν σήμερα στα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΖΕΣ εγκαθιδρύθηκαν πριν από πολλά χρόνια. Συνεπώς, η Αρχή πρέπει να ελέγξει προηγουμένως αν τα καθεστώτα αυτά μπορούν να θεωρηθούν «υφιστάμενες ενισχύσεις» με την έννοια του άρθρου 1 παράγραφος 1 του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας περί Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου ⁽²⁰⁾.
2. Η υφιστάμενη ενίσχυση ρυθμίζεται από το άρθρο 1 παράγραφος 1 του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας περί Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου στην οποία αναφέρεται ότι: «η Εποπτεύουσα Αρχή της ΕΖΕΣ σε συνεργασία με τα κράτη μέλη της ΕΖΕΣ εξετάζει διαρκώς τα καθεστώτα ενισχύσεων που υφίστανται στα κράτη αυτά. Τους προτείνει τα κατάλληλα μέτρα που απαιτεί η προοδευτική ανάπτυξη και η εφαρμογή της συμφωνίας για τον ΕΟΧ».
3. Δυνάμει του άρθρου 1 παράγραφος β σημείο i του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας περί Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου, η υφιστάμενη ενίσχυση περιλαμβάνει «όλες τις ενισχύσεις οι οποίες υφίσταντο πριν από την έναρξη ισχύος της συμφωνίας για τον ΕΟΧ στο οικείο κράτος μέλος της ΕΖΕΣ, δηλαδή καθεστώτα ενισχύσεων και ατομικές ενισχύσεις που είχαν τεθεί σε εφαρμογή πριν, και εφαρμόζονται ακόμη έπειτα από την έναρξη ισχύος της συμφωνίας για τον ΕΟΧ».
4. Το άρθρο 1 παράγραφος β σημείο ν του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας περί Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου θεωρεί υφιστάμενη ενίσχυση «κάθε ενίσχυση εφόσον μπορεί να αποδειχθεί ότι όταν τεθήκε σε ισχύ δεν αποτελούσε ενίσχυση, αλλά στη συνέχεια κατέστη ενίσχυση λόγω της εξέλιξης του ευρωπαϊκού οικονομικού χώρου και χωρίς να μεταβληθεί από το κράτος μέλος της ΕΖΕΣ [...]».
5. Σύμφωνα με το πρωτόκολλο 3 της συμφωνίας περί Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου και τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου ⁽²¹⁾, η Αρχή θα ελέγχει εάν το νομικό πλαίσιο μέσα στο οποίο χορηγήθηκε η ενίσχυση έχει αλλάξει μετά την έγκρισή του. Η Αρχή θα λαμβάνει υπόψη το σύνολο των νομικών και οικονομικών στοιχείων που συνδέονται με το ραδιοτηλεοπτικό σύστημα του συγκεκριμένου κράτους μέλους της ΕΖΕΣ. Μολονότι τα εν λόγω στοιχεία που συνυπολογίζονται για την εν λόγω εξέταση παρουσιάζουν κοινά σημεία σε όλα τα κράτη μέλη του ΕΟΧ, η Αρχή εκτιμά ότι η καταλληλότερη μέθοδος είναι η εξέταση κατά περίπτωση.

24Γ.5. Εκτίμηση του συμβιβάσιμου των κρατικών ενισχύσεων δυνάμει των άρθρων 61 παράγραφος 2 και 61 παράγραφος 3 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ

1. Η Αρχή είναι υποχρεωμένη, προκειμένου να εκτιμήσει το συμβιβάσιμο με την εφαρμογή της συμφωνίας για τον ΕΟΧ, να εξετάζει τις κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται στους δημόσιους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς. Μπορούν να εφαρμοστούν ενδεχομένως οι παρεκκλίσεις που απαριθμούνται στο άρθρο 61 παράγραφος 2 και στο άρθρο 61 παράγραφος 3 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ.

⁽²⁰⁾ Αντιστοιχεί στο άρθρο 88 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ.

⁽²¹⁾ Υπόθεση C-44/93 *Namur-Les Assurances du Crédit SA* κατά *Office National du Dueroire and the Belgian State* [1994] Συλλογή I-3829.

2. Η συμφωνία για τον ΕΟΧ δεν περιλαμβάνει διάταξη που να αντιστοιχεί στο άρθρο 151 παράγραφος 4 της συνθήκης ΕΚ που να υποχρεώνει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να λαμβάνει υπόψη τις πολιτιστικές πτυχές στο πλαίσιο δράσεων της βάσει άλλων διατάξεων, ούτε περιλαμβάνει παρέκκλιση πολιτιστικού χαρακτήρα παρόμοια με το άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο δ) της συνθήκης ΕΚ. Αυτό, εντούτοις, δεν σημαίνει ότι η εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις δεν αφήνει περιθώρια μέριμνας για τις πολιτιστικές πτυχές. Υπενθυμίζεται, από αυτήν την άποψη, ότι η Αρχή, με απόφασή της σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την παραγωγή ταινιών και τις συναφείς με αυτές δραστηριότητες στη Νορβηγία, όρισε ότι θα ήταν εφικτή η έγκριση μέτρων στήριξης της παραγωγής ταινιών για λόγους πολιτιστικού χαρακτήρα δυνάμει του άρθρου 61 παράγραφος 3 στοιχείο γ της συμφωνίας για τον ΕΟΧ, υπό την προϋπόθεση ότι η συγκεκριμένη προσέγγιση λαμβάνει υπόψη επαρκώς τα κριτήρια που ανέπτυξε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καθώς ότι η προσέγγιση δεν παρεκκλίνει από την πρακτική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προ της έγκρισης του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο δ) της συνθήκης ΕΚ. Δεύτερον, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στην απόφασή της ΝΝ 49/97 και Ν 357/99 σχετικά με ένα πακέτο στήριξης της ιρλανδικής κινηματογραφικής και τηλεοπτικής παραγωγής, επισήμανε ρητώς ότι η εισαγωγή των άρθρων 151 παράγραφος 1 και 87 παράγραφος 3 στοιχείο δ) της συνθήκης ΕΚ δεν αντανakλούσε απαραίτητως αλλαγή της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σε ό,τι αφορά τον πολιτιστικό τομέα. Τρίτον, σε ό,τι αφορά τη ραδιοτηλεόραση, το ψήφισμα για τη δημόσια ραδιοτηλεόραση αναγνωρίζει τον πολιτιστικό ρόλο αυτής καθώς και το ότι κατά την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η πραγματοποίηση της αποστολής της ως δημόσιας υπηρεσίας.
3. Εναπόκειται στην Αρχή να αποφασίσει σχετικά με την εφαρμογή οιασδήποτε διάταξης παρέκκλισης του άρθρου 61 παράγραφος 3 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ καθώς και σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι πολιτιστικές πτυχές. Υπενθυμίζεται ότι οι διατάξεις που αφορούν παρεκκλίσεις από την απαγόρευση χορήγησης κρατικών ενισχύσεων πρέπει να εφαρμόζονται αυστηρά. Συνεπώς, κατά την άποψη της Επιτροπής, περιοριστικά πρέπει να ερμηνευτεί και ο όρος «πολιτισμός» όταν χρησιμοποιείται για λόγους παρέκκλισης από την απαγόρευση χορήγησης κρατικών ενισχύσεων και με την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο δ της συνθήκης ΕΚ. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση κατά την οποία η Αρχή εξετάζει εάν μπορεί, για λόγους πολιτιστικού χαρακτήρα, να εφαρμοστεί παρέκκλιση για ένα μέτρο, δυνάμει του άρθρου 61 παράγραφος 3 στοιχείο γ της συμφωνίας για τον ΕΟΧ. Όπως έκρινε ήδη η Επιτροπή στην απόφασή της για την *Kinderkanal* και *Phoenix*, οι εκπαιδευτικές και δημοκρατικές ανάγκες της κοινωνίας ενός κράτους μέλους πρέπει να εξετάζονται χωριστά από την προώθηση του πολιτισμού⁽²²⁾. Στο σημείο αυτό, πρέπει να σημειωθεί ότι υφίσταται διάκριση μεταξύ πολιτιστικών, κοινωνικών και δημοκρατικών αναγκών κάθε κοινωνίας. Φυσικά, η εκπαίδευση μπορεί να έχει μια πολιτιστική πτυχή.
4. Συχνά, οι κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται σε δημόσιους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς δεν κάνουν διάκριση μεταξύ αυτών των τριών αναγκών που αναφέρει το πρωτόκολλο. Συνεπώς, εκτός αν ένα κράτος μέλος της ΕΖΕΣ προβλέπει χωριστούς ορισμούς και χωριστές χρηματοδοτήσεις σε ό,τι αφορά τις κρατικές ενισχύσεις μόνο για την προώθηση του πολιτισμού, οι ενισχύσεις αυτές δεν επιτρέπονται. Ωστόσο, μπορούν να εξετάζονται, συνήθως, βάσει του άρθρου 59 παράγραφος 2 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ που αφορά τις υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος. Εν πάση περιπτώσει, με όποια νομική βάση και αν εξετάζεται το συμβιβασίμο, η Αρχή θα προβαίνει στην κατ' ουσίαν εξέταση του καθεστώτος βασιζόμενη στα ίδια κριτήρια, δηλαδή αυτά που αναφέρονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές.

24Γ.6. Εκτίμηση του συμβιβασίμου των κρατικών ενισχύσεων δυνάμει του άρθρου 59 παράγραφος 2 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ

1. Σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, το άρθρο 86 της συνθήκης ΕΚ⁽²³⁾ αποτελεί εξαίρεση που πρέπει να ερμηνεύεται περιοριστικά. Το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι για να επωφεληθεί ένα μέτρο από την εξαίρεση αυτή, είναι απαραίτητο να πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:
 - i) η εν λόγω υπηρεσία πρέπει να είναι υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος και να ορίζεται σαφώς ως τέτοια υπηρεσία από το κράτος μέλος (ορισμός),
 - ii) πρέπει να έχει ανατεθεί ρητά στην εν λόγω επιχείρηση από το κράτος μέλος η παροχή της εν λόγω υπηρεσίας (ανάθεση),
 - iii) η εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού της συνθήκης (στην περίπτωση αυτή, η απαγόρευση κρατικών ενισχύσεων) πρέπει να εμποδίζει την πραγματοποίηση της ιδιαίτερης αποστολής που έχει ανατεθεί στην επιχείρηση και η παρέκκλιση από τους εν λόγω κανόνες δεν πρέπει να επηρεάζει την ανάπτυξη των συναλλαγών σε βαθμό που να αντιβαίνει στο συμφέρον της Κοινότητας (κριτήριο αναλογικότητας).
2. Εναπόκειται στην Αρχή να εκτιμήσει αν πληρούνται αυτά τα κριτήρια κατά την εφαρμογή του αντίστοιχου άρθρου 59 παράγραφος 2 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ και σε σχέση με τα κράτη μέλη της ΕΖΕΣ.
3. Στη συγκεκριμένη περίπτωση της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης, η προαναφερθείσα προσέγγιση πρέπει να προσαρμοσθεί στις επιταγές του ψηφίσματος για τη δημόσια ραδιοτηλεόραση, το οποίο αναφέρεται στην «υποχρέωση δημόσιας υπηρεσίας όπως ανατιθέται, ορίζεται και οργανώνεται από κάθε κράτος μέλος» (ορισμός και ανάθεση) και επιτρέπει παρέκκλιση από τους κανόνες της συνθήκης για τη χρηματοδότηση της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης «στον βαθμό που η χρηματοδότηση αυτή χορηγείται σε ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς για την εκπλήρωση της υποχρέωσης δημόσιας υπηρεσίας... και... δεν επηρεάζει τους όρους του εμπορίου και του ανταγωνισμού στην Κοινότητα σε βαθμό που θα αντίβαινε στο κοινό συμφέρον, ενώ θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η πραγματοποίηση αυτής της δημόσιας υπηρεσίας» (αναλογικότητα).

⁽²²⁾ Βλέπε υποσημείωση 16.

⁽²³⁾ Το άρθρο 86 της συνθήκης ΕΚ αντιστοιχεί στο άρθρο 59 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ.

4. Όπως αποδεικνύεται και από την πρόσφατη πρακτική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ακόμη και αν ένα μέτρο δεν πληροί όλα τα κριτήρια Altmark πρέπει να ερμηνεύεται σύμφωνα με το άρθρο 86 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΚ και του αντίστοιχου άρθρου 59 παράγραφος 2 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ ⁽²⁴⁾.

24Γ.6.1. Ορισμός της δημόσιας υπηρεσίας

1. Προκειμένου να πληρούται η προϋπόθεση που αναφέρεται στο 24Γ.6 παράγραφος 1 για την εφαρμογή του άρθρου 59 παράγραφος 2 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ, απαιτείται ένας επίσημος ορισμός της δημόσιας υπηρεσίας. Μόνο με έναν τέτοιο επίσημο ορισμό μπορεί να αξιολογήσει η Επιτροπή αν ισχύει η παρέκκλιση του άρθρου 59 παράγραφος 2 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ.
2. Ο ορισμός της αποστολής δημόσιας υπηρεσίας είναι αρμοδιότητα των κρατών μελών της ΕΖΕΣ τα οποία μπορούν να λάβουν σχετικές αποφάσεις σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο. Γενικά, η αρμοδιότητα αυτή ασκείται λαμβάνοντας υπόψη την κοινοτική έννοια των «υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος». Ωστόσο, λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του ραδιοηλεκτρονικού τομέα, ένας «ευρύς» ορισμός που αναθέτει σε συγκεκριμένο ραδιοηλεκτρονικό φορέα την αποστολή να προσφέρει ισορροπημένο και διαφοροποιημένο πρόγραμμα κατ' εφαρμογή της εντολής, διατηρώντας κάποιο επίπεδο τηλεθέασης, μπορεί να θεωρηθεί θεμιτός δυνάμει του άρθρου 59 παράγραφος 2 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ δεδομένου ότι έχει ως στόχο την ικανοποίηση των δημοκρατικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών της κοινωνίας και τη διασφάλιση της πολυφωνίας, περιλαμβανομένων και των πολιτιστικών και γλωσσικών διαφορών.
3. Επίσης, η ανάθεση δημόσιας υπηρεσίας μπορεί να περιλαμβάνει και ορισμένες υπηρεσίες που δεν αποτελούν «προγράμματα» με την παραδοσιακή έννοια, δηλαδή υπηρεσίες πληροφόρησης σε πραγματικό χρόνο (on-line) στο βαθμό που απαντούν -λαμβάνοντας υπόψη την ανάπτυξη και τη διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων στην ψηφιακή εποχή- στις ίδιες δημοκρατικές, κοινωνικές και πολιτιστικές ανάγκες της κοινωνίας.
4. Όταν το εύρος της εντολής δημόσιας υπηρεσίας εκτείνεται ώστε να καλύψει νέες υπηρεσίες, ο ορισμός και η πράξη ανάθεσης θα πρέπει να τροποποιούνται ανάλογα εντός των ορίων του άρθρου 59 παράγραφος 2 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ.
5. Η Αρχή οφείλει να ελέγχει αν τα κράτη μέλη της ΕΖΕΣ τηρούν τις διατάξεις της συμφωνίας για τον ΕΟΧ. Σε ό,τι αφορά τον ορισμό της δημόσιας υπηρεσίας στον ραδιοηλεκτρονικό τομέα, ο ρόλος της Αρχής περιορίζεται στον έλεγχο προφανών παραβάσεων. Δεν εναπόκειται στην Αρχή να αποφασίσει αν ένα πρόγραμμα πρέπει να παρέχεται στο πλαίσιο των υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος, ούτε για τα ποιοτικά χαρακτηριστικά κάποιου προϊόντος. Προφανώς, λανθασμένη ερμηνεία του ορισμού της εντολής δημόσιας υπηρεσίας θα ήταν αν περιλαμβάνονταν δραστηριότητες που δεν θα μπορούσαν, λογικά, να θεωρηθούν ότι ανταποκρίνονται σε «δημοκρατικές, κοινωνικές και πολιτιστικές ανάγκες κάθε κοινωνίας». Κάτι τέτοιο θα συνέβαινε στην περίπτωση, για παράδειγμα, του ηλεκτρονικού εμπορίου. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να τονισθεί ότι η ανάθεση δημόσιας υπηρεσίας περιγράφει τις υπηρεσίες που προσφέρονται προς το κοινό και είναι γενικού συμφέροντος. Το θέμα του ορισμού της εντολής δημόσιας υπηρεσίας δεν θα πρέπει να συγχέεται με το θέμα του χρηματοοικονομικού μηχανισμού που επιλέγεται για την παροχή αυτών των υπηρεσιών. Συνεπώς, ενώ η δημόσια ραδιοηλεκτρονία μπορεί να ασκεί εμπορικές δραστηριότητες όπως την πώληση διαφημιστικού χρόνου προκειμένου να επιτύχει ορισμένα έσοδα, τέτοιες δραστηριότητες δεν μπορούν κανονικά να θεωρηθούν ότι αποτελούν μέρος της ανάθεσης δημόσιας υπηρεσίας.
6. Ο ορισμός της ανάθεσης δημόσιας υπηρεσίας πρέπει να είναι κατά το δυνατόν ακριβέστερος. Δεν πρέπει να αφήνει αμφιβολίες ως προς αν κάποια δραστηριότητα την οποία ασκεί ο εντολοδόχος φορέας θεωρείται από το κράτος μέλος της ΕΖΕΣ ότι περιλαμβάνεται στην ανάθεση δημόσιας υπηρεσίας ή όχι. Χωρίς σαφή και ακριβή ορισμό των υποχρεώσεων που επιβάλλονται στον δημόσιο ραδιοηλεκτρονικό φορέα, η Αρχή δεν θα έχει τη δυνατότητα να ασκήσει τα καθήκοντά της βάσει του άρθρου 59 παράγραφος 2 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ και, συνεπώς, δεν μπορεί να χορηγήσει καμία παρέκκλιση βάσει της διάταξης αυτής.
7. Ο σαφής προσδιορισμός των δραστηριοτήτων που περιλαμβάνονται στην ανάθεση δημόσιας υπηρεσίας έχει επίσης σημασία και για τους μη δημόσιους φορείς προκειμένου να σχεδιάσουν τις δραστηριότητές τους.
8. Τέλος, η ανάθεση δημόσιας υπηρεσίας πρέπει να είναι ακριβής ώστε να διασφαλίζεται η δυνατότητα άσκησης αποτελεσματικού ελέγχου από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών της ΕΖΕΣ, όπως περιγράφεται στο ακόλουθο κεφάλαιο.

24Γ.6.2. Ανάθεση και εποπτεία

1. Προκειμένου να τύχει της παρέκκλισης δυνάμει του άρθρου 59 παράγραφος 2 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ, η ανάθεση δημόσιας υπηρεσίας πρέπει να έχει δοθεί σε μία ή περισσότερες επιχειρήσεις μέσω επίσημης πράξης (π.χ. νομοθετικά, με σύμβαση, με όρους αναφοράς).
2. Για να εφαρμοσθεί η απαλλαγή αυτή, δεν αρκεί να έχει ανατεθεί επίσημα σε ένα δημόσιο ραδιοηλεκτρονικό φορέα η παροχή σαφώς ορισμένης δημόσιας υπηρεσίας. Πρέπει ακόμα η δημόσια αυτή υπηρεσία να παρέχεται σύμφωνα με τις λεπτομέρειες που καθορίζονται στην επίσημη συμφωνία μεταξύ του κράτους και της εντολοδόχου επιχείρησης. Είναι, συνεπώς, απαραίτητο να ελέγχει την εφαρμογή της μία αρμόδια αρχή ή ένας δημόσιος οργανισμός που να έχει υποδειχθεί για το σκοπό αυτό. Η ανάγκη για μια τέτοια αρχή ή οργανισμό που θα ασκεί την εποπτεία είναι πρόδηλη στην περίπτωση των ποιοτικών κριτηρίων που επιβάλλονται στην εντολοδόχο επιχείρηση. Δεν είναι αρμοδιότητα της Αρχής να κρίνει αν πληρούνται τα ποιοτικά κριτήρια: η Αρχή θα πρέπει να βασίζεται στην κατάλληλη εποπτεία από τα κράτη μέλη της ΕΖΕΣ.

⁽²⁴⁾ Απόφαση της Επιτροπής C62/1999, RAI, αιτιολογική σκέψη 99 και C 85/2001, RTP, αιτιολογική σκέψη 158.

3. Εναπόκειται στο κράτος μέλος του ΕΟΧ να επιλέξει τους μηχανισμούς που θα διασφαλίζουν τον αποτελεσματικό έλεγχο ως προς την πραγματοποίηση των υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας. Ένας τέτοιος οργανισμός θα ασκεί αποτελεσματικά τα καθήκοντά του μόνο αν είναι ανεξάρτητος από την εντολοδόχο επιχείρηση.
4. Αν δεν υπάρχουν επαρκείς και αξιόπιστες ενδείξεις ότι η δημόσια υπηρεσία παρέχεται βάσει της σχετικής ανάθεσης, η Αρχή δεν θα έχει τη δυνατότητα να ασκήσει τα καθήκοντά της δυνάμει του άρθρου 59 παράγραφος 2 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ και, συνεπώς, δεν θα μπορεί να χορηγήσει παρέκκλιση δυνάμει του άρθρου αυτού.

24Γ.6. 3. Χρηματοδότηση της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης και τεστ αναλογικότητας

24Γ.6.3.1. Επιλογή της χρηματοδότησης

1. Η δημόσια υπηρεσία μπορεί να είναι ποσοτική, ποιοτική ή και τα δύο. Ανεξάρτητα από τη μορφή της, δικαιολογεί αντιστάθμιση εφόσον συνεπάγεται συμπληρωματικό κόστος το οποίο δεν θα επιβάρυνε κανονικά τον παροχέα.
2. Τα συστήματα χρηματοδότησης μπορούν να χωριστούν σε δύο μεγάλες κατηγορίες: «Ενιαία χρηματοδότηση» και «μεικτή χρηματοδότηση». Η κατηγορία της «ενιαίας χρηματοδότησης» περιλαμβάνει τα συστήματα στα οποία η χρηματοδότηση των δημόσιων ραδιοηλεκτρικών φορέων προέρχεται μόνο από κρατικούς πόρους, ανεξάρτητα από τη μορφή τους. Στα «μεικτά συστήματα χρηματοδότησης» περιλαμβάνεται ένα ευρύ φάσμα συστημάτων, στο πλαίσιο των οποίων οι δημόσιοι ραδιοηλεκτρικοί φορείς χρηματοδοτούνται με διάφορους συνδυασμούς από κρατικούς πόρους και έσοδα από διαφημιστικές δραστηριότητες, όπως πώληση διαφημιστικού χρόνου ή προγραμμάτων.
3. Όπως αναφέρεται στο ψήφισμα για τη δημόσια ραδιοτηλεόραση: «Οι διατάξεις της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας δεν επηρεάζουν την αρμοδιότητα των κρατών μελών να χρηματοδοτούν τη δημόσια ραδιοτηλεόραση ...». «Η επιλογή του συστήματος χρηματοδότησης είναι αρμοδιότητα του κάθε κράτους μέλους, και δεν υπάρχει καταρχήν αντίρρηση να επιλέξει ένα διπλό σύστημα (που να συνδυάζει δηλαδή κρατικούς πόρους και διαφημιστικά έσοδα) αντί για ένα ενιαίο σύστημα (αποκλειστικά κρατικοί πόροι) όσο δεν επηρεάζει τον ανταγωνισμό στις εν λόγω αγορές (για παράδειγμα τη διαφήμιση και την αγορά ή/και πώληση προγραμμάτων) σε βαθμό αντιβαίνοντα στο κοινό συμφέρον».
4. Μολονότι τα κράτη μέλη της ΕΖΕΣ είναι ελεύθερα να επιλέξουν τα χρηματοδοτικά μέσα για τη δημόσια ραδιοτηλεόραση, η Αρχή πρέπει να ελέγχει, σύμφωνα με το άρθρο 59 παράγραφος 2 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ, ότι η παρέκκλιση από τη συνήθη εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού για την παροχή υπηρεσίας κοινής ωφέλειας δεν επηρεάζει τον ανταγωνισμό στη ζώνη του ΕΟΧ κατά τρόπο δυσανάλογο. Το σχετικό τεστ έχει «αρνητικό» χαρακτήρα: εξετάζει αν το μέτρο που έχει εγκριθεί δεν είναι δυσανάλογο. Επίσης, η ενίσχυση δεν πρέπει να επηρεάζει την ανάπτυξη του εμπορίου σε βαθμό αντιβαίνοντα στο κοινό συμφέρον.
5. Το ψήφισμα για τη δημόσια ραδιοτηλεόραση επιβεβαιώνει την προσέγγιση αυτή και για τη δημόσια ραδιοτηλεόραση, αναφέροντας ότι η χρηματοδότηση δεν πρέπει να επηρεάζει τους όρους του εμπορίου και του ανταγωνισμού στην Κοινότητα σε βαθμό αντιβαίνοντα στο κοινό συμφέρον, ενώ θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η πραγματοποίηση της ανάθεσης της δημόσιας αυτής υπηρεσίας.

24Γ.6.3.2. Απαιτήσεις διαφάνειας για την αξιολόγηση των κρατικών ενισχύσεων

1. Η εκτίμηση της Αρχής, που περιγράφεται παραπάνω, απαιτεί να καθορίζεται κατά τρόπο σαφή και ακριβή η έννοια της «ανάθεσης δημόσιας υπηρεσίας» και να γίνεται σαφής και ακριβής διάκριση μεταξύ δραστηριοτήτων δημόσιας υπηρεσίας και μη δημόσιας υπηρεσίας. Ο διαχωρισμός των λογαριασμών μεταξύ των δύο αυτών τομέων απαιτείται συνήθως ήδη σε εθνικό επίπεδο ώστε να διασφαλίζεται η διαφάνεια και ο έλεγχος ως προς τη χρήση των κρατικών πόρων. Ο διαχωρισμός των λογαριασμών είναι επίσης απαραίτητος ώστε να επιτρέπει στην Αρχή να πραγματοποιεί το τεστ αναλογικότητας. Της παρέχει και ένα μέσο για να εξετάζει ενδεχόμενες σταυροειδείς επιδοτήσεις, αλλά και να προασπίζεται την καταβολή δικαιολογημένων αντισταθμίσεων για υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος. Μόνο βάσει της κατάλληλης στάθμισης του κόστους και των εσόδων μπορεί να καθορισθεί αν η δημόσια χρηματοδότηση περιορίζεται πραγματικά στο κόστος της ανάθεσης δημόσιας υπηρεσίας και είναι συνεπώς αποδεκτή βάσει του άρθρου 59 παράγραφος 2 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ.
2. Οι απαιτήσεις διαφάνειας στις χρηματοοικονομικές σχέσεις μεταξύ δημοσίων αρχών και δημοσίων επιχειρήσεων ή μεταξύ επιχειρήσεων στις οποίες έχουν χορηγηθεί ειδικά ή αποκλειστικά δικαιώματα ή στις οποίες έχει ανατεθεί η παροχή υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος, περιλαμβάνονται στην οδηγία 80/723/ΕΟΚ ⁽²⁵⁾.
3. Με την οδηγία 80/723/ΕΟΚ απαιτείται από τα κράτη μέλη της ΕΖΕΣ να λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου να διασφαλίσουν -για οποιαδήποτε επιχείρηση στην οποία χορηγούνται ειδικά ή αποκλειστικά δικαιώματα ή στην οποία ανατίθεται εντολή για την παροχή υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος και δέχεται κρατική ενίσχυση με οποιαδήποτε μορφή και η οποία ασκεί και άλλες δραστηριότητες, δηλαδή δραστηριότητες που δεν αποτελούν δημόσια υπηρεσία- ότι: α) οι λογαριασμοί που αντιστοιχούν στις διάφορες δραστηριότητες, για παράδειγμα δραστηριότητες δημόσιας υπηρεσίας και μη δημόσιας υπηρεσίας, τηρούνται χωριστά· β) όλα τα κόστη και τα έσοδα χρεώνονται και πιστώνονται βάσει συνεκτικών και αντικειμενικά αιτιολογήσιμων λογιστικών αρχών και, γ) οι λογιστικές αρχές βάσει των οποίων τηρούνται οι χωριστοί λογαριασμοί καθορίζονται σαφώς.

⁽²⁵⁾ Βλέπε υποσημείωση 12.

4. Οι γενικές απαιτήσεις διαφάνειας ισχύουν και για τους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς. Όπως υπενθυμίζεται στην πέμπτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 2000/52/ΕΚ ⁽²⁶⁾, οι νέες απαιτήσεις ισχύουν και για τους δημόσιους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς, στο βαθμό που είναι αποδέκτες κρατικής ενίσχυσης και τους έχει ανατεθεί η παροχή υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος, για την οποία η κρατική ενίσχυση δεν καθορίστηκε για συγκεκριμένη περίοδο μετά από ανοικτή, διαφανή διαδικασία και που να μην συνιστά διάκριση. Η υποχρέωση τήρησης χωριστών λογαριασμών δεν ισχύει για τους δημόσιους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς οι δραστηριότητες των οποίων περιορίζονται στην παροχή υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος και που δεν δραστηριοποιούνται εκτός του εύρους αυτών των συγκεκριμένων υπηρεσιών κοινής ωφέλειας.
5. Στον ραδιοτηλεοπτικό τομέα, η χωριστή τήρηση των λογαριασμών δεν δημιουργεί ιδιαίτερο πρόβλημα από την άποψη των εσόδων, αλλά δεν είναι το ίδιο απλή ή, ακόμη και εφικτή σε ό,τι αφορά το κόστος. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι, στον ραδιοτηλεοπτικό τομέα, τα κράτη μέλη της ΕΖΕΣ μπορεί να θεωρήσουν ότι το σύνολο των προγραμμάτων των φορέων καλύπτεται από την ανάθεση παροχής δημόσιας υπηρεσίας, ενώ ταυτόχρονα επιτρέπεται η εμπορική εκμετάλλευσή του. Με άλλα λόγια, οι διάφορες δραστηριότητες μοιράζονται τα ίδια έσοδα σε σημαντικό βαθμό.
6. Για τους λόγους αυτούς, η Αρχή θεωρεί ότι, σε ό,τι αφορά τα έσοδα, οι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς πρέπει να τηρούν λεπτομερείς λογαριασμούς σχετικά με τις πηγές και τα ποσά όλων των εσόδων που προέρχονται από δραστηριότητες οι οποίες δεν συνιστούν δημόσια υπηρεσία.
7. Σε ό,τι αφορά τις δαπάνες, το κόστος που αναφέρεται σε δραστηριότητες οι οποίες δεν αποτελούν δημόσια υπηρεσία πρέπει να αναγνωρίζεται με σαφήνεια. Επιπλέον, όταν χρησιμοποιούνται κοινοί πόροι -προσωπικό, εξοπλισμός, σταθερές εγκαταστάσεις κ.λπ.- για την παροχή δημόσιας και μη δημόσιας υπηρεσίας, το κόστος θα πρέπει να κατανέμεται βάσει της διαφοράς που θα προέκυπτε για το συνολικό κόστος της επιχείρησης με ή χωρίς τις δραστηριότητες που δεν αποτελούν δημόσια υπηρεσία ⁽²⁷⁾.
8. Τα παραπάνω συνεπάγονται ότι, αντίθετα με την προσέγγιση που χρησιμοποιείται συνήθως για άλλους τομείς παροχής υπηρεσιών κοινής ωφέλειας, τα κόστη που αφορούν αποκλειστικά τις δραστηριότητες δημόσιας υπηρεσίας, ενώ αφορούν και τις εμπορικές δραστηριότητες, δεν είναι απαραίτητο να κατανεμηθούν μεταξύ των δύο και μπορεί να χρεωθούν εξ ολοκλήρου στη δημόσια υπηρεσία. Αυτό ισχύει, για παράδειγμα, για το κόστος παραγωγής ενός προγράμματος, το οποίο μεταδίδεται στο πλαίσιο της ανάθεσης δημόσιας υπηρεσίας, αλλά πωλείται επίσης και σε άλλους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς. Ωστόσο, το βασικό παράδειγμα είναι της τηλεθέασης, που οφείλεται τόσο στην ανάθεση παροχής δημόσιας υπηρεσίας όσο και στην πώληση διαφημιστικού χρόνου. Θεωρείται ότι η πλήρης κατανομή του κόστους μεταξύ των δύο δραστηριοτήτων είναι πιθανόν να είναι αυθαίρετη και μη αντιπροσωπευτική. Πάντως, η κατανομή του κόστους από την άποψη της διαφάνειας των λογαριασμών δεν θα πρέπει να συγχέεται με την κάλυψη του κόστους στον καθορισμό των τιμολογιακών πολιτικών. Το θέμα αυτό εξετάζεται στο τμήμα 24 C.6.3.3. παράγραφος 2 παρακάτω.

24Γ.6.3.3. Αναλογικότητα

1. Όταν εφαρμόζει το τεστ αναλογικότητας, η Αρχή ξεκινά από το ότι η χρηματοδότηση αυτή είναι συνήθως απαραίτητη ώστε να μπορέσει η επιχείρηση να εκπληρώσει την υποχρέωση παροχής δημόσιας υπηρεσίας. Ωστόσο, προκειμένου να πραγματοποιηθεί αυτό το τεστ, είναι απαραίτητο οι κρατικές ενισχύσεις να μην υπερβαίνουν το καθαρό κόστος λόγω της αποστολής δημόσιας υπηρεσίας, λαμβανομένων υπόψη των άλλων άμεσων και έμμεσων εσόδων. Για το λόγο αυτό, τα καθαρά κέρδη που απορρέουν για τις δραστηριότητες μη δημόσιας υπηρεσίας από τις δραστηριότητες δημόσιας υπηρεσίας θα λαμβάνονται υπόψη κατά την αξιολόγηση της αναλογικότητας της ενίσχυσης.
2. Από την άλλη πλευρά, είναι πιθανόν να υπάρξουν νοθεύσεις στην αγορά που να μην είναι απαραίτητες για την πραγματοποίηση της αποστολής δημόσιας υπηρεσίας. Ένας δημόσιος ραδιοτηλεοπτικός φορέας, στο βαθμό που τα χαμηλότερα έσοδα καλύπτονται από την κρατική ενίσχυση, θα μπορούσε, για παράδειγμα, να έχει κίνητρα ώστε να μειώσει τις τιμές της διαφήμισης ή άλλων δραστηριοτήτων μη δημόσιας υπηρεσίας στην αγορά, έτσι ώστε να μειώσει τα έσοδα των ανταγωνιστών του. Η συμπεριφορά αυτή του δημόσιου ραδιοτηλεοπτικού φορέα, αν αποδειχθεί, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι είναι συνυφασμένη με την αποστολή δημόσιας υπηρεσίας που του έχει ανατεθεί. Όταν ένας δημόσιος ραδιοτηλεοπτικός φορέας περικόπτει τις τιμές σε δραστηριότητες μη δημόσιας υπηρεσίας κάτω από το επίπεδο που είναι απαραίτητο ώστε να καλύψει το κόστος που θα βάρυνε κανονικά έναν αποτελεσματικό εμπορικό φορέα σε παρόμοια κατάσταση, μια τέτοια πρακτική δείχνει την παρουσία υπεραντισταθμικής της υποχρέωσης δημόσιας υπηρεσίας και, σε οποιαδήποτε περίπτωση, επηρεάζει τους όρους του εμπορίου και του ανταγωνισμού στην Κοινότητα σε βαθμό αντιβαίνοντα στο κοινό συμφέρον.
3. Κατά συνέπεια, πραγματοποιώντας το τεστ αναλογικότητας, η Αρχή εξετάζει αν οποιαδήποτε νόθευση του ανταγωνισμού που προκύπτει από την ενίσχυση μπορεί να δικαιολογηθεί από την ανάγκη παροχής δημόσιας υπηρεσίας όπως έχει οριστεί από το κράτος μέλος της ΕΖΕΣ και εάν έχει προβλεφθεί η χρηματοδότησή της. Αν είναι απαραίτητο, η Αρχή μπορεί να αναλάβει δράση και επί τη βάση άλλων διατάξεων της συμφωνίας για τον ΕΟΧ.

⁽²⁶⁾ Βλέπε υποσημείωση 13 και 14.

⁽²⁷⁾ Στο σημείο αυτό γίνεται αναφορά στην υποθετική περίπτωση κατά την οποία πρόκειται να διακοπεί η παροχή των δραστηριοτήτων που δεν αποτελούν δημόσια υπηρεσία: το κόστος που θα εξοικονομούνταν, κατ' αυτόν τον τρόπο, αντιπροσωπεύει το ποσό του κοινού κόστους για δραστηριότητες που δεν αποτελούν δημόσια υπηρεσία.

4. Η ανάλυση των αποτελεσμάτων της κρατικής ενίσχυσης επί του ανταγωνισμού και της ανάπτυξης των συναλλαγών θα βασίζεται αναγκαστικά στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε περίπτωσης. Η παρούσα ανακοίνωση δεν μπορεί να περιγράψει την ανταγωνιστική διάρθρωση και τα άλλα χαρακτηριστικά κάθε αγοράς, διότι συνήθως υπάρχουν μεγάλες διαφορές μεταξύ τους. Για τον ίδιο λόγο, οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές δεν μπορούν να καθορίσουν εκ προοιμίου τους όρους βάσει των οποίων οι τιμές των φορέων που παρέχουν δημόσια υπηρεσία είναι ευθυγραμμισμένες με τις αρχές που εξηγούνται στο τμήμα 24.C.6.3.3. (2). Έτσι, η αξιολόγηση του συμβιβάσιμου μιας κρατικής ενίσχυσης υπέρ ενός δημόσιου ραδιοτηλεοπτικού τομέα δυνάμει του άρθρου 59 παράγραφος 2 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ δεν μπορεί να γίνεται παρά ανάλογα με την περίπτωση, σύμφωνα με την πρακτική της Αρχής.
5. Στην εκτίμησή της, η Αρχή θα λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι, στο μέτρο που μια κρατική ενίσχυση για την εκπλήρωση υποχρέωσης δημόσιας υπηρεσίας είναι απαραίτητη, το σύστημα στο σύνολό του θα μπορούσε να έχει ως θετικό αποτέλεσμα τη διατήρηση μιας εναλλακτικής λύσης, ως προς την προσφορά, σε ορισμένες αγορές⁽²⁸⁾. Ωστόσο το εν λόγω αποτέλεσμα πρέπει να αντισταθμίζει τις ενδεχόμενες αρνητικές επιπτώσεις της ενίσχυσης, όπως το ότι παρεμποδίζεται η είσοδος άλλων φορέων να εισέλθουν στις αγορές και, συνεπώς, ενισχύεται η ολιγοπωλιακή διάρθρωση της αγοράς ή ότι οδηγούνται οι δημόσιοι φορείς σε ενδεχόμενη αντιανταγωνιστική συμπεριφορά στις εν λόγω αγορές.
6. Η Αρχή θα λάβει υπόψη τις δυσχέρειες που αντιμετωπίζουν ορισμένα κράτη μέλη της ΕΖΕΣ για τη συγκέντρωση των απαραίτητων κεφαλαίων, αν το κόστος της δημόσιας υπηρεσίας ανά κάτοικο είναι, *ceteris paribus*, υψηλότερο⁽²⁹⁾.

⁽²⁸⁾ Αυτό δεν σημαίνει ότι οι κρατικές ενισχύσεις μπορούν να δικαιολογηθούν ως εργαλείο το οποίο αυξάνει την προσφορά και τον ανταγωνισμό σε μια αγορά. Η κρατική ενίσχυση που παρέχει τη δυνατότητα σε μια επιχείρηση να παραμείνει στην αγορά παρά τις επαναλαμβανόμενες απώλειές της, προκαλεί νόθευση του ανταγωνισμού, διότι οδηγεί μακροπρόθεσμα σε υψηλότερη αναποτελεσματικότητα, μικρότερη προσφορά και υψηλότερες τιμές για τους καταναλωτές. Η άρση των νομικών και οικονομικών εμποδίων για την είσοδο στον τομέα, η διασφάλιση αποτελεσματικής πολιτικής αντι-τραστ και η προώθηση της πολυφωνίας αποτελούν, από αυτή την άποψη, αποτελεσματικότερα μέσα. Τα φυσικά μονοπώλια υπόκεινται, κανονικά, σε ρύθμιση.

⁽²⁹⁾ Παρόμοιες δυσκολίες μπορεί να προκύψουν επίσης όταν η δημόσια ραδιοτηλεόραση απευθύνεται σε γλωσσικές μειονότητες ή ικανοποιεί ανάγκες σε τοπικό επίπεδο.